

Використання індивідуальних завдань стимулює розвиток творчих здібностей студентів, сприяє обміну знаннями на учбових заняттях, створює творчу атмосферу.

Розширення перспективної самостійної роботи в структурі навчального процесу, важливість самоосвітньої компетенції для високої кваліфікації майбутніх спеціалістів зумовлюють безпосереднє врахування результатів самостійної роботи при визначенні рейтингового балу з практичного курсу англійської мови.

Навчання студентів прийомам самостійної роботи при виконанні завдань озброїть їх певним набором прийомів вивчення, розширить їх знання про мову, яка вивчається, і таким чином, забезпечить можливість досягти практичних цілей при вивченні мови.

Проаналізувавши та узагальнивши досвід сучасних викладачів вищої школи, можна зробити такі висновки:

- різноманітність форм самостійної роботи студентів зумовлює необхідність планування її відповідно до конкретних умов навчального процесу, рівня підготовки студентів;
- самостійна робота набуває творчого характеру, у процесі чого створюються необхідні умови для розвитку самостійного творчого мислення;
- удосконалюється і посилюється навчально-методичне керування самостійною роботою студентів, що сприяє її ефективності й результативності.

Палічук Діана Сергіївна

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: Гуцуляк Наталія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ДО СЕБЕ

Становлення особи як культурного громадянина залежить від позитивного розгортання її Я-концепції у системі самоуявленнь. «Я-концепція» визначає ефективність і продуктивність діяльності людини, її ставлення до життя і до самої себе, а також впливає на суб'єктну позицію, актуалізацію соціальних ролей, а відтак і на професійний вибір.

Підлітковий вік є періодом інтенсивного особистісного становлення (І. Бех, І. Булах, Л. Божович, Л. Виготський, С. Максименко), характеризується розвитком внутрішньої позиції дорослого (О. Леонт'єв, С. Рубінштейн) та особистісної рефлексії (М. Боришевський, Н. Гуткіна, Г. Костюк, М. Савчин).

Для вивчення когнітивної складової Я-концепції, що передбачає уявлення людини про себе, про свої вчинки, дії та ставлення до себе, ми використали методику «Дослідження самоставлення» (С.Р. Пантілеєв, В.В. Столін). Науковці, які створили дану методику, звернули увагу на такі компоненти самоставлення: внутрішня чесність, самовпевненість, самокерівництво, віддзеркалене самоставлення, самоцінність, самоприв'язаність, внутрішня конфліктність та самозвинувачення.

У дослідженні приймали участь 40 підлітків, які є вихідцями із благополучних (20 дітей) та неблагополучних сімей (20 дітей). Під сімейним благополуччям розуміємо таку інтрасімейну атмосферу, в якій формується відчуття цілісності та внутрішньої рівноваги, що сприяє узгодженості психічних процесів та становленню зрілої особистості. Інформацію про рівень благополуччя досліджуваних нами сімей ми отримали від психологічної служби загальноосвітньої школи с. Банилів-Підгірний Сторожинецького району Чернівецької області.

Таблиця 1

Рівні розвитку компонентів самоставлення досліджуваних учнів

Назва шкали	Діти з благополучних сімей			Діти з неблагополучних сімей		
	Високий	Середній	Низький	Високий	Середній	Низький
Внутрішня чесність	32.5%	37.5%	30%	20%	35%	45%
Самовпевненість	35%	40%	25%	17.5%	50%	32.5%
Самокерівництво	25%	37.5%	37.5%	30%	35%	35%
Дзеркальне Я	45%	22.5%	32.5%	10%	52.5%	37.5%
Самоцінність	27.5%	35%	37.5%	15%	45%	40%
Самоприйняття	50%	30%	20%	25%	37.5%	37.5%
Самоприв'язаність	32.5%	32.5%	35%	45%	32.5%	22.5%
Внутрішня конфліктність	17.5%	35%	47.5%	17.5%	32.5%	50%
Самозвинувачення	22.5%	37.5%	40%	35%	40%	25%

На основі зазначених у таблиці 1 результатів дослідження можемо сформулювати наступні узагальнення:

1) майже половина дітей із благополучних сімей відчувають повагу та симпатію з боку інших до себе, проявляють відкритість для встановлення міжособистісних контактів. При цьому, половина дітей із неблагополучних сімей стверджують, що позитивне ставлення з боку оточуючих стосується лише деяких їхніх якостей та вчинків, а інші особистісні прояви здатні викликати лише роздратування та неприйняття;

2) серед дітей із благополучних сімей більше тих, хто високо оцінюють свій духовний потенціал, багатство свого внутрішнього світу, власну неповторність;

3) половина дітей із благополучних сімей симпатизують собі, схвалюють свої плани та бажання. Кількість таких дітей серед дітей із неблагополучних сімей вдвічі менша. Крім того, вдвічі більша кількість дітей із даного типу сімей, які характеризуються негативним сприйняттям себе, несхваленням своїх планів та бажань, надмірною самокритикою;

4) діти із благополучних сімей більшою мірою, ніж їхні ровесники із неблагополучних, проявляють бажання щось у собі змінити, відповідати ідеальному уявленню про себе. При цьому, майже половина дітей із неблагополучних сімей характеризуються високою ригідністю «Я-концепції», прагненням зберегти свої якості в незмінному вигляді;

5) серед дітей із неблагополучних сімей більше тих, яким притаманна підвищена рефлексивність і критичність, здатність не приховувати від себе та інших навіть неприємну інформацію. Крім того, вони більшою мірою, ніж ровесники із благополучних, визнають свою провину в конфліктних ситуаціях, у власних невдачах та недоліках. Однак, серед благополучних більше тих, які зберігають працездатність у звичних для себе ситуаціях, впевненість у собі та орієнтацію на успіх у справах.

Відповідно, з підлітками із неблагополучних родин слід проводити спеціальну роботу, яка б сприяла підвищенню в них впевненості в собі, розвитку конструктивних форм поведіння та міжособистісних взаємин з іншими, адекватного самосприйняття та сприйняття інших людей, розвиток адекватної самооцінки та рівня домагань, зняття емоційного й нервового напруження та переживання підлітками емоційних почуттів, що пов'язані з переживанням задоволення, радості, щастя.